KUNTALIITTO | Kommun-förbundet

Kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma

Liikenne- ja viestintävaliokunta, VNS 15/2022 vp

25.1.2023

Paavo Taipale, yhdyskuntatekniikan päällikkö, Suomen Kuntaliitto ry

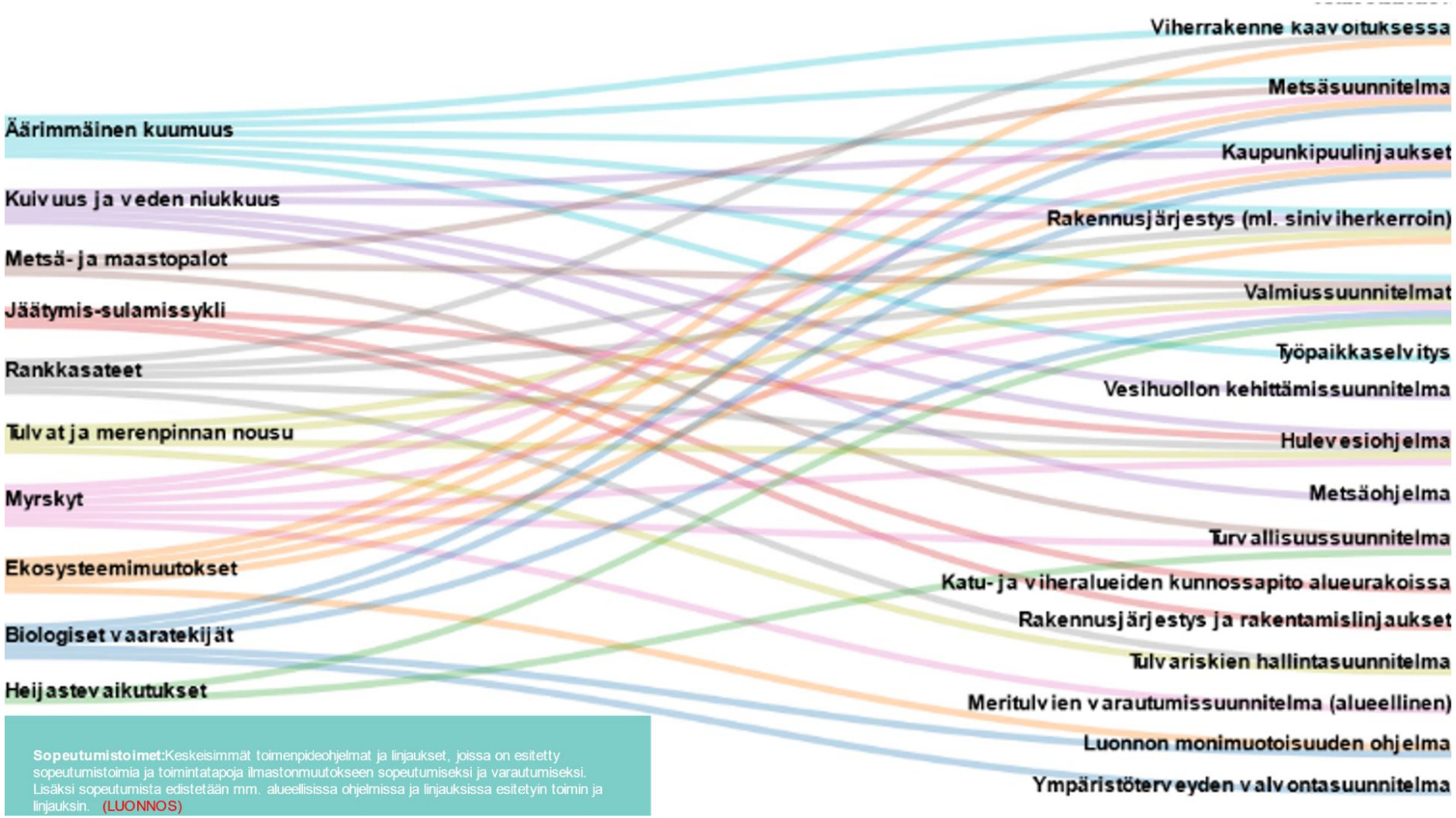
Sopeutumisen vastuita ja rahoituskeinoja selkeytettävä

- Kuntien ilmastotyön tuki olisi laajennettava koskemaan ilmastonmuutokseen sopeutumista
- Sopeutumisen vastuita ja sääntelyä on tarpeen selkeyttää valtion keskus- ja aluehallinnon, maakunnan liittojen ja kuntien – sekä hyvinvointialueiden kesken
  - Esimerkiksi aiempien säädösten mukaisesti nykyisillä tulvariskialueilla sijaitsevan asutuksen rakenteellinen tulvasuojaus
- Suunnitelmaan olisi tärkeää sisällyttää kunnille suunnattu investointituki ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta tärkeimpiin infrastruktuurihankkeisiin
  - Esimerkiksi hellehaittoja torjuvien kiinteistöjen viilennysjärjestelmien rakentaminen

Poikkihallinnollisuus suunnitelman toimeenpanossa varmistettava

- Käytännöllinen yhteistoiminta yli hallinnon rajojen on välttämätöntä
  - *“…vahvistetaan ministeriöiden välisen yhteistyön koordinaatiota”*
- Monet sopeutumisen haasteiden ratkaisut ovat systeemisiä ja toisistaan riippuvaisia
- Poikkihallinnollisten tehtäväkokonaisuuksien ohjaus ei voi olla päällekkäistä tai jopa ristiriitaista, sillä silloin toimenpiteiden kustannustehokkuus ja niiden hyväksyttävyys heikkenee
  - Esimerkiksi toimenpiteiden 1.3, 1.4, 2.1, 16.2, 16.3 ja 17.4 toimeenpanossa tämä koordinaationäkökulma korostuu

Kunnat ilmastovaikutusten pyörteessä

Lähde: Turun kaupunki

Suunnitelman toimeenpanon kustannusvaikutukset ja seuranta

- Mitä toimenpiteitä sopeutumistyöhön kuuluu?
  - Määrittely tarpeen, jotta toimenpiteitä ja kustannusvaikutuksia voidaan seurata
- Monia sopeutumista tukevia toimenpiteitä ei perinteisesti ole erityisesti tunnistettu ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi – näitä tehdään myös jatkossa
- Suurimmalle osalle suunnitelman toimenpiteitä ei ole esitetty kustannusarviota tai on yleisesti todettu niiden edellyttävän hankerahoitusta
  - Ilman priorisointia erillisinä listattu joitakin pienehköjä toimenpiteitä kustannuksineen
- Suunnitelman toimeenpanon ja sen taloudellisten vaikutusten seuranta hahmottuvat asiakirjasta heikosti

Infrastruktuuri ja rakennettu ympäristö (luku 2.5.4)

- Suunnitelma kohdistuu valtionhallintoon, mutta sopeutumisen kannalta keskeiset toiminnot on tarpeen tunnistaa kunnistakin
- Kuntien hallinnassa olevan noin 30 000 kilometrin katuverkon merkitys osana liikenneinfrastruktuuria
  - Valtion väylien, kuntien katujen ja yksityisteiden riittävän saumaton yhteentoimivuus on tärkeä liikenneverkon kulmakivi
  - Esimerkiksi toimenpide 7.2 on yhtä relevantti kaikille liikenneverkkojen omistajille
- Kuntien edellytyksiä huolehtia katuverkostaan muuttuvassa ilmastossa ei pidä valtion väyläverkkoa koskevilla rahoitusratkaisuilla heikentää

Kuivuusriskien hallinta, luonnonvarojen käyttö ja hoito, luonnon monimuotoisuus ja luontopohjaiset ratkaisut (luku 2.5.5)

- Esitetty kuivuusriskien hallintaan kohdistuva tavoite ja toimenpiteet ovat Kuntaliiton mielestä kannatettavia
  - Riskialueiksi tunnistetuille alueille kohdennetut toimenpiteet
- Luonnonvarojen käyttöä ja hoitoa koskeva kuvaus ja toimenpiteet 10.1.-10.3 keskittyvät lähes pelkästään metsävaroihin
  - Tulisiko myös vesivarojen laatu huomioida?
- Valuma-aluekohtaiseen suunnitteluun kehitettävä toimintamalli, jolla voidaan yhteensovittaa eri maankäyttömuotojen tarpeet
  - Asutuskeskusten hulevesien hallinta edellyttää valuma-aluepohjaista tarkastelua
- Hulevesien hallinnan (tp 12.1) ohjeistukseen ja ohjeiden soveltamiseen eri toimijoiden yhteistyönä on varmistettava hankerahoitus

Alue- ja kuntatason ilmastoriskien hallinta (luku 2.5.8)

- Kuntaliitto näkee tärkeänä, että aluetason sopeutumistoimien koordinointia selkeytetään mahdollisimman pian hyvinvointialueiden toiminnan vakiinnuttua
- Alueelliseen yhteistyöhön ja sopeutumissuunnitteluun tarvitaan pitkäjänteisyyttä
- Tarvitaan lisää riittävän paikallista, toimialakohtaista ja ratkaisukeskeisesti muotoiltua tietoa sopeutumistoimien tueksi
- Rahoituslähteiden koordinointi ja rahoitusneuvonta ovat tärkeitä, jotta kuntien suunnitelmat ja rahoittajan tavoitteet kohtaavat toisensa oikea-aikaisesti
- Kaupungistumiseen liittyviä ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sopeutumistoimien tarvearviointia kaupunkien näkökulmasta on itse suunnitelmassa käsitelty niukasti

Paavo Taipale
Yhdyskuntatekniikan päällikkö
Suomen Kuntaliitto ry
paavo.taipale(at)kuntaliitto.fi
050 3808368

CC BY

www.kuntaliitto.fi
www.kommunforbundet.fi